

Suomi on ehkä onnellisin maa, mutta ei yritteliäin

21.5.2026

Tämä artikkeli avaa Global Entrepreneurship Monitor Suomi 2025/2026 -tutkimusta (Björk ym., 2026) käsittelevän artikkelisarjan. Tutkimuksen toteuttivat yhteistyössä Seinäjoen ammattikorkeakoulu ja Oulun yliopiston Kerttu Saalasti Instituutti.

GEM kertoo yrittäjyydestä kansainvälisesti vertailukelpoisella tavalla

Global Entrepreneurship Monitor eli GEM on maailman laajin ja pitkäkestoisin yrittäjyystutkimus. GEM-tutkimuskonsortio on toteuttanut vuosittaista yrittäjyystutkimusta vuodesta 1999 lähtien. Tutkimuksen erityinen vahvuus on siinä, että se ei tarkastele vain yrityksiä, vaan myös ihmisten yrittäjyysaikomuksia, asenteita, käsityksiä omasta osaamisesta ja yrittäjyyden toimintaympäristöä.

GEM Suomi 2025/2026 -tutkimus, josta tässä artikkelisarjassa kerrotaan, perustuu kahteen toisiaan täydentävään aineistoon. Adult Population Survey eli APS kuvaa aikuisväestön yrittäjyyteen liittyviä asenteita, aikomuksia ja yrittäjyysaktiivisuutta. National Expert Survey eli NES puolestaan kokoaa kansallisten asiantuntijoiden näkemyksiä yrittäjyyden toimintaympäristöstä, kuten rahoituksesta, koulutuksesta, infrastruktuurista, markkinoista, politiikasta sekä kulttuurisista ja sosiaalisista normeista.

Suomen vuonna 2025 kerätyssä aineistossa oli mukana 2 050 aikuista vastaajaa sekä 36 yrittäjyysasiantuntijaa. APS-aineisto oli ositettu iän, sukupuolen ja alueen mukaan, jotta se kuvaisi Suomen aikuisväestöä mahdollisimman hyvin. NES-aineisto puolestaan koottiin asiantuntijoilta, joilla on syvällistä

tietoa yrittäjyyden toimintaympäristöstä Suomessa.

Yrittäjyysaktiivisuuden keskeinen mittari GEMissä on TEA eli Total early-stage Entrepreneurial Activity tai suomeksi varhaisen vaiheen yrittäjyys. Se kuvaa niiden 18–64-vuotiaiden osuutta, jotka ovat perustamassa uutta yritystä tai aloittaneet äskettäin yritystoiminnan. Vakiintuneella yrittäjyydellä tarkoitetaan puolestaan henkilöitä, joiden yritys on maksanut palkkoja, palkkioita tai muita korvauksia omistajille yli 42 kuukauden ajan.

Suomessa on hyvät edellytykset yrittäjyydelle – mutta liian harva tarttuu niihin

Suomessa on paljon sellaista, minkä pitäisi tukea yrittäjyyttä. Meillä on toimiva infrastruktuuri, vahva koulutusjärjestelmä ja kansainvälisesti vertaillen vakaa toimintaympäristö. Silti tuore GEM-aineisto osoittaa, että yrittäjäksi ryhtymisen into on laimeaa. Tässä onkin keskeinen ristiriita: rakenteelliset edellytykset ovat monelta osin vahvat, mutta yrittäjyysaikomukset, yrittäjyysaktiivisuus ja yrittäjyyden houkuttelevuus jäävät kansainvälisesti verraten mataliksi.

Suomi sijoittuu yrittäjyyden toimintaympäristöä kuvaavassa NECI-indeksissä 10:nneksi 53 maan joukossa (Global Entrepreneurship Monitor, 2026). Suomi on vahva fyysisessä infrastruktuurissa ja institutionaalisissa edellytyksissä.

Matalaa yrittäjyysaktiivisuutta ei siis voi selittää toimintaympäristön puutteilla. Suomen kohdalla ongelmat liittyvät enemmän siihen, miten ihmiset tunnistavat mahdollisuuksia, kokevat oman osaamisensa ja uskaltavat ottaa ensimmäisiä askeleita yrittäjyyteen.

Harva suunnittelee yrityksen perustamista

Suomessa vain 8 prosenttia vastaajista ilmoitti aikovansa perustaa uuden yrityksen seuraavien kolmen vuoden aikana. Tällä mittarilla Suomi sijoittui 24:nneksi 25 korkean tulotason maan joukossa.

Tulos on merkittävä, koska aikomukset kertovat yrittäjyyden tulevasta potentiaalista. Kaikki yrityksen perustamista harkitsevat eivät tokikaan perusta yritystä, mutta jos aikomuksiakin on väestötasolla vähän, jää syntyvien uusien yritysten määräkin pieneksi.

Yrittäjyysaikomusten mataluus näkyy myös siinä, miten suomalaiset arvioivat omia valmiuksiaan. Vain noin kolmannes aikuisista arvioi, että heillä on yrityksen perustamiseen tarvittavat taidot ja kokemus. Koulutuksen kehittämisen näkökulmasta tämä on tärkeä havainto. Yrittäjyyden edistämisessä tarvitaan toimia, jotka vahvistavat osaamisen tunnetta, mahdollisuuksien tunnistamista ja käsitystä siitä, että yrittäjyys voi olla realistinen vaihtoehto erilaisissa elämäntilanteissa. Tässä koulutuksen sektorilla on tekemisen paikka.

Mahdollisuuksia nähdään, mutta pelko pidättelee

Suomessa 46 prosenttia vastaajista näki hyviä mahdollisuuksia yrityksen perustamiseen omalla alueellaan. Samalla 51 prosenttia vastaajista koki, että epäonnistumisen pelko estää yrityksen perustamisen.

Tämä yhdistelmä kertoo paljon. Ongelma ei ole vain siinä, ettei mahdollisuuksia nähtäisi lainkaan. Mahdollisuuksia tunnistetaan, mutta niihin tarttumista rajoittaa epäonnistumisen pelko. Tuloksemme osoittavat, että epäonnistumisen pelko on kasvanut ja säilyy merkittävänä yrittäjyysaktiivisuuden esteenä.

Jos yrittäjyys näyttäytyy ennen kaikkea riskinä, hallinnollisena taakkana tai poikkeuksellisena uravalintana, moni potentiaalinen yrittäjä ei etene edes alkuvaiheen pohdinnasta toimintaan. Yrittäjyyttä olisi tärkeää sanoittaa myös tapana hyödyntää omaa osaamista, ratkaista asiakkaiden ongelmia, rakentaa työtä ja uudistaa alueen elinkeinoelämää.

Yrittäjyysaktiivisuus jää matalaksi

Vaimeat yrittäjyysaikomukset näkyvät myös toteutuneessa yrittäjyysaktiivisuudessa. Vuonna 2025 vain 6 prosenttia suomalaisista aikuisista oli mukana yrityksen perustamisessa tai uuden yrityksen pyörittämisessä. Vakiintuneita yrittäjiä oli 5,5 prosenttia aikuisväestöstä. Kansainvälisesti tarkasteltuna Suomen varhaisen vaiheen yrittäjyysaktiivisuus on matalaa. Suomi sijoittui tällä mittarilla 23:nneksi 25 korkean tulotason maan joukossa.

Tätä ei pidä tulkita niin, etteikö Suomessa olisi laadukasta yritystoimintaa tai osaavia yrittäjiä. Kyse on ennemmin dynamiikasta: kuinka moni on käynnistämässä uutta yritystoimintaa ja kuinka moni näkee yrittäjyyden mahdollisuutena. Uudet yritykset ovat osa yrityskannan uudistumista, työllisyyttä, innovaatioita ja alueiden elinkeinoelämän uusiutumiskykyä.

Yrittäjyys ei näyttäydy riittävän houkuttelevana uravalintana

Ehkä surullisin yrittäjyysasenteisiin liittyvä havaintomme on, että vain 30 prosenttia suomalaisista aikuisista ajattelee useimpien ihmisten pitävän uuden yrityksen perustamista toivottavana uravalintana. Tämä on matalin osuus kaikissa korkean tulotason GEM-maissa.

Tulos kertoo siitä, millaisena yrittäjyys näyttäytyy suomalaisessa yhteiskunnassa. Yrittäjyys ei ole vain taloudellinen tai hallinnollinen valinta, vaan myös sosiaalinen ja kulttuurinen ilmiö. Jos yrittäjyys ei näyttäydy riittävän houkuttelevana, normaalina ja arvostettuna urapolkuna, yrityksen perustamista harkitsevien joukko jää väistämättä pieneksi.

Yrittäjyys ei ole kaikille sopiva uravaihtoehto. Yhteiskunnan ja alueiden uudistumisen kannalta on kuitenkin

ongelmallista, jos liian harva näkee yrittäjyyden mahdollisena tapana rakentaa työtä, toimeentuloa, kasvua tai ratkaisuja asiakkaiden ja yhteiskunnan tarpeisiin.

Hyvät edellytykset pitää muuttaa yrittäjyysrohkeudeksi

GEM-aineistomme perusteella Suomen yrittäjyyshaaste on ennen kaikkea aktivointitehtävä: miten ihmiset saadaan tunnistamaan yrittäjyys mahdollisena, ymmärrettävänä ja hyvänä tapana rakentaa työtä, ratkaisuja ja kasvua?

Korkeakouluilla, yrityspalveluilla, kunnilla, kehitysyhtiöillä, rahoittajilla, yrittäjäjärjestöillä ja medialla on kaikilla rooli siinä, millaiseksi yrittäjyyden polku käytännössä muodostuu. Palveluja tarvitaan, mutta yhtä tärkeää on vahvistaa yrittäjyyden ymmärrettävyyttä, saavutettavuutta ja hyväksyttävyyttä.

Tämä artikkeli on ensimmäinen Global Entrepreneurship Monitor Suomi 2025/2026 -tutkimusta käsittelevässä artikkelisarjassa. GEM-tutkimusta toteuttavat Suomessa Oulun yliopiston Kerttu Saalasti Instituutti ja Seinäjoen ammattikorkeakoulu osana kansainvälistä Global Entrepreneurship Monitor -tutkimuskonsortiota. Suomen tutkimusta ovat rahoittaneet Suomen Yrittäjät, Keskitien säätiö, Säästöpankki Optia ja Töysän Säästöpankkisäätiö.

Sanna Joensuu-Salo, Anmari Viljamaa ja **Elina Varamäki**
Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Pauliina Björk, Martti Saarela, Nafisa Yeasmin, Robert van der Have, Ossi Kotavaara ja **Matti Muhos**
Oulun yliopiston Kerttu Saalasti Instituutti

Lähteet

Björk, P., Joensuu-Salo, S., Viljamaa, A., Saarela, M., Yeasmin, N., van der Have, R., Kotavaara, O., Varamäki, E., & Muhos, M. (2026). *Global Entrepreneurship Monitor 2025/2026 Finnish Report* (Publications of the University of Oulu Kerttu Saalasti Institute, 4/2026). University of Oulu Kerttu Saalasti Institute. https://urn.fi/URN:NBN:fi:oulu-202604012418

Global Entrepreneurship Monitor. (2026). *Global Entrepreneurship Monitor 2025/2026 global report: From uncertainty to opportunity*. Global Entrepreneurship Monitor. https://www.gemconsortium.org/reports/latest-global-report